

Libris RO
Kingsley Amis

Respect pentru oameni și cărți

BĂTRÂNII TICĂLOȘI

Traducere din limba engleză și note de
Andreea Șeler

Nota autorului.....	7
I – Malcolm, Charlie, Peter și ceilalți.....	9
II – Rhiannon, Alun	63
III – Charlie	113
IV – Peter.....	167
V – Rhiannon	203
VI – Malcolm, Muriel, Peter, Gwen, Alun, Rhiannon.....	243
VII – Alun	297
VIII – Charlie	345
IX – Peter.....	371
X – Malcolm	407

Respect pentru oameni și cărți

I

Malcolm, Charlie,
Peter și ceilalți

— Dacă mă-ntrebi pe mine, spuse Gwen Cellan-Davies, băiatul ăsta e un cetățean galez teribil de distins. Asta cel puțin după standardele vremurilor noastre.

— Păi, aş zice că toată lumea e de aceeași părere, zise soțul ei în timp ce curăța de coajă o felie de pâine prăjită.

— Și Reg Burroughs la fel. După treizeci de ani de plimbat hârtii mai întâi la primărie și apoi la prefectură, pentru care a fost răsplătit cum se cuvine.

— Ești prea aspră. Potrivit opiniei generale, Alun a făcut și lucruri bune. Hai să fim corecți, totuși.

— Da, sigur, lucruri bune pentru el: *Tara Galilor în opera lui Brydan* și antologia aia, cum s-o fi numind. Amândouă se vând și acum binișor, după atâtia ani. Fără Brydan și industria din spatele lui, Alun ar fi un nimeni. Asta dacă ne gândim mai ales la lucrările lui – toate poeziile alea sunt sub Brydan.

— Să mergi pe calea asta nu e o idee chiar atât de rea...

— La americani și la englezi merge de minune, sunt convingăni. Dar...

Gwen își întoarce capul într-o parte și schiță zâmbetul acela superior, pe care-l afișă când explică anumite lucruri cuiva, de cele mai multe ori când își exprima un punct de vedere negativ la adresa unei a treia persoane.

— ...nu ești de acord că, deși îl imită pe Brydan, n-are... nici pe departe talentul și imaginația lui?

— Sunt de acord că, dacă e să-i compari versurile cu cele mai bune poezii ale lui Brydan, nu...

— Știi bine la ce mă refer.

În cazul de față, Malcolm Cellan-Davies știa într-adevăr unde bătea soția lui.

Se ridică și umplu din nou ceainicul, apoi și ceașca sa, adăugând puțin lapte degresat și puțin dintr-un îndulcitor nou pe piață, care chipurile nu altera gustul în niciun fel. Se aşeză din nou la masa la care luau micul dejun, își băgă între molarii din stânga un mic triunghi de pâine prăjită cu miere pentru diabetici, pregătit cu mare grijă, și începu să-l mestece cu atenție, însă cu fermitate. Nu mai mușcase nimic cu dinții din față de când își pierduse un incisiv de sus într-o felie de lebăr, în urmă cu șase ani, și niciodată nu mesteca nimic pe partea dreaptă, pentru că avea o gaură într-o măsea de jos, în care se putea aduna mereu câte ceva, și o porțiune ciudată de gingie, care părea să se fi desprins, mișcându-se, într-un mod extrem de deranjant, cu orice prilej. În timp ce mesteca în mod automat, privirea îi aluneca peste *Western Mail* și se opri asupra unui articol despre meciul Neath-Llanelli.

După ce-și aprinse o țigară, Gwen continuă în același stil malitios:

— Nu-mi aduc aminte să fi fost tu vreodată prea convins de sinceritatea lui Alun Weaver, că e vreo întruchipare a conștiinței galeze, nu-i aşa?

— Păi, în anumite privințe, dacă te gândești că apare la televizor și aşa mai departe, e cam șarlatan... da, poate că e.

— Poate? O, Doamne! Bineînțeles că e un șarlatan și bravo lui. Cui îi pasă? E amuzant și degajat. Am avea nevoie de o duzină ca el în țara asta ca să le băgăm tuturor frica de Dumnezeu în suflet. Avem nevoie de câțiva impostori pentru a șirbi sinceritatea aia blestemată.

— Nu toată lumea o să se bucure să-l aibă prin preajmă, spuse Malcolm, oferindu-i altei bucățele de pâine prăjită tratamentul obișnuit.

— Ei, asta e o veste minunată. La cine te referi?

— La Peter, de exemplu. Ciudat, chiar am discutat ieri cu el despre asta. Era foarte amărât, am fost destul de surprins. Foarte amărât.

Malcolm vorbea ca și cum ar fi înțeles acea amărăciune, de parcă ar fi simțit și el o parte din ea. Gwen îl măsură cu privirea prin lentilele de un maroniu deschis ale ochelarilor. Apoi facu o serie de zgomote și de mișcări subtile care însemnau că trebuia să se ridice și să plece. Dar rămase pe scaun și întinse mâna, poate într-o doară, către scrisoarea care generase acea discuție, jucându-se cu degetele pe suprafața ei.

— O să fie... distractiv să-o vedem iar pe Rhiannon, zise ea.

— Mhm.

— A trecut ceva vreme, nu? Cât... zece ani?

— Cel puțin zece. Mai degrabă cincisprezece.

— De-atunci n-a mai venit cu Alun pe-aici în niciuna dintre călătoriile sale, după tot ce s-a întâmplat. Doar o dată sau de două ori, nu?

— Venea să o vadă pe maică-sa, la Broughton, dar bătrâna să-a prăpădit cam pe-atunci, aşa că probabil...

— Mă gândesc că tu știi mai bine. Mie mi se pare ciudat doar că, din câte știu eu, n-a prea ținut legătura nici cu prietenii din facultate, nici cu alții.

Malcolm nu zise nimic. Se legăna într-o parte și într-alta pe scaun, ca și cum ar fi vrut să spună că în viață întâlnеai la tot pasul asemenea mici mistere.

— Ei bine, de-acum încolo o să aibă timp berechet, adică de luna viitoare. Sper că n-o să i se pară prea plăcătoare pe-aici față de Londra.

— O mulțime dintre oamenii pe care-i știa sunt încă aici.

— Asta e și problema, spuse Gwen, râzând ușor.

Se uită la soțul ei un moment, îi zâmbi și cliși scurt, după care continuă:

— Cred că a fost un adevărat soc că Rhiannon se mută aici, după tot ce s-a întâmplat.

— Mai degrabă o surpriză. Dumnezeu știe de când nu m-am mai gândit la ea. A trecut mult de-atunci.

— Avem dintr-astea din belșug acum, nu? Ei bine, tot n-o să ajute. E-n regulă dacă mă duc eu prima la baie?

— Da, du-te liniștită, zise el, aşa cum făcea în fiecare dimineață.

Așteptă până ce auzi un scârțăit sau ceva asemănător de la etaj, după care lăsă să-i scape un oftat profund, întrerupt de un pufnet. Dacă stăteai să te gândești, Gwen nu-i făcuse de-loc zile fritte din cauza reîntoarcerii lui Rhiannon, astătinând cont, bineînțeles, că nu era vorba decât despre primul episod al poveștii. Avusese noroc într-un fel că fusese primul care coborâse și că se bucurase de câteva minute ca să-și revină din șocul – căci, într-adevăr, fusese un șoc – de a vedea scrisul aceea pe plic, neschimbat și inconfundabil, după treizeci și cinci de ani. Gwen lăsase scrisoarea pe masă. Aruncă o privire pe furiș către tavan, o luă și o reciti, nu în totalitate, ci numai anumite pasaje. „Cu multă dragoste, pentru amândoi“ nu părea cine știe ce motiv să se laude, ca și cum ar fi fost vreo referire la persoana lui, dar, cum nu avea nimic altceva în schimb, trebuia să se mulțumească și cu atât. Poate că ea uitase, pur și simplu. În fond, i se întâmplaseră destule lucruri de-atunci încoaace.

Terminându-și ceaiul, își aprinse prima și singura țigără din ziua respectivă. Nu-i plăcuse niciodată prea mult să fumeze și trecuseră mai bine de cinci ani de când urmase sfatul doctorului său de a se lăsa, cu excepția unei singure țigări pe zi, după gustarea de dimineață, care nu-i putea face niciun rău cuantificabil și care – aşa credea el – îi punea măruntaiele în mișcare. Din nou, ca întotdeauna, strânse masa ca să mai treacă timpul; îi făcea bine să se miște. Fulgii de cereale și marmelada cu bucăți de fructe, aromată cu o picătură de whisky, a lui Gwen fură puse la locul lor, în dulăpriorul de pe perete, iar sâmburii de la prunele fierte fără zahăr și cojile de la cele două ouă fierte pe care le mâncase Gwen, în punga transparentă din coșul de gunoi. Se gândi în treacăt la ouă, la mica explozie care avea loc când lingura intra în gălbenuș, la felul în care, într-o secundă, aroma i se răspândea în toată gura. Ultima dată când mâncase un ou – și sigur ultima oară când mâncase un ou fierb – fusese cel puțin la fel de demult ca ultima zi în care fumase mai mult de o țigără. Se știa prea bine că exista tendință de a ajunge prinț într-o rutină, nu foarte mult la început, bineînțeles, doar puțin, dar îndeajuns pentru a evita situația asta. În final, ceștile, farfuriiile și tacâmurile

fură puse în mașina de spălat vase și, odată ce apăsa butonul de pornire, luminița roșie se aprinse, după care începu să pâlpâie, iar imediat după aceea un bâzâit îngrozitor se auzi în întreaga bucătărie.

Reveni și cărti

Nu era o mașină de spălat vase foarte performantă și nici foarte eficientă, iar bucătăria, în ansamblu, nu arăta bine deloc. Pe Werneth Avenue, mai precis în casa în care soții Cellan-Davies locuiseeră până în 1978, avuseseră o bucătărie splendidă, cu o masă lungă de stejar, la care încăpeau lejer paisprezece persoane, și un dulap galez frumos, ticsit cu tot felul de căni multicolore. În bucătăria de aici nu puteai vedea nimic care să nu se găsească într-un milion de alte camere înghesuite, răspândite prin toată țara: linoleumul de pe jos, blaturile de plastic, chiuveta de metal și, în locul masivei sobe Rayburn, care încălzea tot parterul vechii lor locuințe de pe Werneth Avenue, un radiator electric oval, cu două filamente incandescente, suspendat pe perete. În cele mai multe dimineați, cam pe la acea oră, Malcolm se întreba dacă nu cumva nu renunțase la prea multe mutându-se aici, dar nu avea niciun rost să se agite din acea cauză atunci, și nici mai târziu.

Simți o frământare ușoară în măruntajie. Luă în mâna exemplarul din *Western Mail* și fără să se grăbească – aspect destul de important, de fapt – se duse în baia cu plafon înclinat de sub scara interioară, pe care o mai numeau și toaletă de serviciu. Vechea rutină se prelungi, ca întotdeauna: fără a se forța deloc, pentru că nu era sănătos și natural, dar încercând cât de cât, pentru că n-ar fi avut cum să-i facă rău, încercând ca un nebun pentru că... de ce? Pentru că doar asta trebuia să facă. Într-un final, avu succes, deși nu cine știe ce. Nicio urmă de sânge, niciuna care să fie categorisită ca puțină spre foarte puțină. Iar această realizare îl făcu să se îndrepte dintr-o dată și să schițeze un salut milităresc.

În dormitor, Gwen era la măsuța de toaletă și tocmai își aplică fondul de ten. Malcolm intră în felul lui silentios, ca și cum ar fi stat la pândă, și o privi în oglindă. Unghiul din care o surprinse – sau lumina din cameră – îl făcu să o privească cu mai multă atenție ca de obicei. Gwen avusese întotdeauna

forme rotunjite, era dolofănică și blândă, nu ștearsă, ci lipsită de fermitate.

Nimic nu se schimbase în acest sens. La cei șaizeci și unu de ani, cât avea și el, pomeții și maxilarele ei își păstrau formă, iar pielea de sub ochi îi era remarcabil de elastică. Și totuși, acum, ochii ei înfundați în orbite aveau o expresie pe care, își dădu el seama, nu o mai văzuse, concentrată, aproape dură, iar gura, de asemenea, îi era strânsă într-o linie fermă în timp ce-și întindea fondul de ten de-o parte și de alta a nasului. Probabil, din cauză că se concentra, pentru că, în secunda următoare, ea îl văzu și se relaxă, redevenind femeia în vîrstă liniștită, cu aspect tineresc și cu părul vopsit într-o nuanță plăcută de șaten deschis, purtând un costum în carouri albastre și albe, cu sacou și pantaloni, care i s-ar fi potrivit cuiva puțin mai Tânăr. Însă pe ea nu arăta deloc ridicol.

Mai mult ca să-i audă vocea, o întrebă:

- Iar ieși? Nu te lași deloc, nu?
- Nu mă duc decât să beau o cafea la Sophie, răspunse ea, pe tonul ei vesel și nevinovat.

— Doar o cafea, hm? Asta e ceva nou. Știi, e foarte ciudat, dar tocmai mi-am dat seama că nu am mai văzut-o pe Sophie de aproape un an. Nu aşa se face. În fine. Iei mașina, nu?

- Dacă n-ai nevoie de ea. Tu te duci la Bible?
- Mă gândeam să dau o fugă, să văd ce mai e pe acolo. Se ducea la Bible în fiecare zi a vieții lui.
- Nu-ți face probleme, iau autobuzul.

Urmă o tacere scurtă. Gwen își farda pomeți. După câteva clipe, își lăsa mâinile în poală și rămase nemîșcată pe scaun. Apoi, își relua ritmul.

- Și cum a fost în dimineața asta, dragule?
- Cum nu se poate mai bine, mulțumesc.

Malcolm rosti acele cuvinte mai precipitat decât ar fi vrut. Se pregătise pentru o revenire la subiectul Rhiannon, dar întrebarea, deși obișnuită și exprimată ca de obicei, îl prinsese cu garda jos.

- Destul de bine, adăugă el, pe un ton mai blând.
- Niciun pic de...

— Nu. Deloc.

Aşa cum Malcolm ştiuse c-avea să reacţioneze, Gwen clătină încet din cap.

Respect pentru oameni și cărti
— De ce Dumnezeu nu poți să iei ceva? Un om intelligent ca tine... La câte medicamente sunt pe piaţă în zilele noastre.

— Nu suport laxativele. Niciodată nu le-am suportat. După cum ştii foarte bine.

— Laxative. Dar eu nu vorbesc aici despre seminţe de sena sau sirop de smochine Califig. Formule preparate cu grijă, testate înapoi de a fi puse pe piaţă şi încercate de mii de oameni. Acum nu mai discutăm despre leacuri băbeşti.

— Orice substanţă de genul asta afectează echilibrul organismului. Îl perturbă. Cu chimicale.

— Credeam că asta şi vrei, Malcolm, să perturbi ce-ai înăuntru. Şi cum rămâne cu prunele alea pe care le mănânci? Ele n-au acelaşi efect, nu te deranjează?

— Prunele sunt naturale, evident.

— Şi cum crezi că-Şi fac efectul? Sunt doar chimicale în altă formă.

— Sunt substanţe chimice naturale. Chimicale formate în mod natural.

— Şi cum crezi tu că face stomacul tău diferenţă între o substanţă chimică dintr-o prună şi aceeaşi substanţă provenită dintr-o pastilă sau o capsulă?

— Nu ştiu, dragostea mea, răspunse Malcolm, oarecum copleşit.

I se părea cam stupid că un bărbat nu putea să câştige o confruntare verbală despre propriile intestine, nici măcar cu soția lui.

— Dar, pe de altă parte, nici nu trebuie să ştiu.

— Nu trebuie să mă crezi pe cuvânt. Fă-Şi o programare la Dewi. Ştiu, ştiu, nu suportă nici doctorii şi nici nu înțelegi de ce te tot bat la cap cu asta. Pentru că eşti absurd, de-asta, pentru că nu eşti dispus să-Şi faci viaţa mai uşoară. Eşti incorigibil. Ştii că uneori chiar cred că eşti un galez al naibii de afurisit?

— N-am de ce să mă duc la Dewi. Nu e nimic în neregulă cu corpul meu. Niciun simptom, niciun semn, nimic.